

TÁRCZA.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL.

1896 JULIUS 1-TŐL SZEPTEMBER 30-ÁIG.

I.

A *nyomtatványok osztályának* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 1321 db, ajándék útján 126 db, vétel útján (183 frt 92 kr. értékben) 105 db, vagyis összesen 1552 db nyomtatvánnyal s ezen felül még 1183 db apró nyomtatvánnyal gyarapodott.

A könyvtár helyiségeiben ezen idő alatt 892 egyén 2021 kötet nyomtatványt, kölcsönzés útján pedig 222 egyén 519 kötetet használt.

Ajándékaikkal a következők járultak a könyvtár anyagának gyarapításához: Ásványi Lajos Kolozsmonostorról (2 db), Békefi Remig, Bonta József Keszthelyről, dr. C. Carles Buenos-Ayresből (2 db), dr. Fejérpataky László (20 db), Fialovszky Lajos (4 db), Flatt Károly Eledről, Hippich István Kalocsáról, Hornig Károly br. Veszprémből, Józsa Oszkár (2 db), Kéry Gyula, Kocsis István, Komáromy Lajos, Kőrösi József (2 db), Löw Immanuel Szegedről, Lundstedt Bernát Stockholmból (2 db), Major Gyula, dr. Melich János, Minottoi Mito Demeter Berlinből, Nemäti Kálmán, Ortway Tivadar Pozsonyból, Rombauer Rodrik St.-Louisból, Szalay Imre (28 db), Szendrei János, Szinnyi József dr. (4 db), id. Szinnyi József (4 db), Thaly Géza Komáromból (4 db), Tóth Mike Kalocsáról és Zichy Jenő gróf (1 db).

A lefolyt negyedévben a nyomtatványi osztály tisztviselői fokozott erővel és szorgalommal folytatták a Lanfranchi-gyűjtemény feldolgozását, úgy hogy ma már a gyűjtemény legnagyobb része, alig néhány kötet kivételével, nem csak czédulázva, repertorizálva van, hanem az egyes szakokba is behelyeztetett. Így készült ez idő alatt, daczára a közbeeső nyári szünetnek, 1279 munkáról czédula és így lett 2466 kötet katalogizálva. Másrésről azonban ennek tulajdonítandó az is, hogy — miután a gyűjtemény feldolgozása összes időnket igénybe vette, és emellett egyes sza-

kok olyannyira megszorodtak, hogy áthelyezésük elkerülhetlen volt. — a nyári szünet alatt rendszeren végeztetni szokott revízió az idén elmaradt.

II.

A *hirlaptár* gyarapodását a következő adatok tüntetik fel: köteles példányként beérkezett 83 hirlap 16,883 száma, a levéltári anyagból áttétetett: Hetilap (1848.) 38 száma és Negyvenkilencz (1867 Debreczen) 1 száma; a Lanfranconi-féle könyvek közül áttétetett: Hadi Történetek (1789. II.) Törvényszéki Csarnok (1865.), Jog és Jogesetek Tára (1885—88.), 6 hirlap 577 száma. Az összes gyarapodás: 91 hirlap 17,499 számban.

Lázár könyvkötőtől haza érkezett 135 kötet hirlap. Kötés alá adatott 188 kötetre való hirlap.

Átnézett 480 hirlap 18,510 száma. Reklamáló levél 139 iratott; kértünk 813 számot; beérkezett eddig 481 hirlapszám.

Czéduláztatott 60 hirlap és 162 évfolyam. Az olvasók száma 201 volt; ezek 612 hirlapkötetet használtak.

III.

A *kézirattár* a lefolyt évnegyedben 12 kézirattal gyarapodott, ebből vásároltatott 6 kézirat, a Lanfranconi-gyűjteményből áttétetett 4 kézirat, s a Nemz. Múzeum régiségára részéről áttétetett 2 kézirat. Nevezetesebb szerzeményeink voltak: Nyéki Vörös Mátyás Imádságos könyve 1625-ből, Szathmár-Némethi Sámuel hagyatékából a XVII—XVIII. századok találkozájából származó tanügyi és irodalmi levelek, Schweiger Salamonnak 1584-től való Reisebeschreibungja, Schusztter Károly soproni polgárnak Sopron város multjára vonatkozó följegyzései, Costüme-Bilder aus Ungarn und Siebenbürgen és egy Cronaca, 20. Marzio 1894. czimű modern kézirat, mely Kossuth Lajos halálakor megjelent részvénytárlatok, hirlapi cikkek, táviratok stb. másolatainak gyűjteménye. A kézirattárban 25 kutató 41 kéziratot használt.

Az évnegyedi gyarapodás rendszeresen földolgoztatott, s a régi szerzemény könyvből az új növedék naplóba átvitetett az 1886—87 évi gyarapodásnak restaurált anyaga. E munkák fejében 64 új czédula készült, illetőleg került felülvizsgálás, részben átírás, részben javítás alá, s a mult évnegyedről maradt 60 új czédulával együtt összesen 124 czédula osztatott be. Jelenleg a növedéknapló restaurálásának folytatása és az irodalmi levelek külön felállítandó katalogusához kellő előmunkálatok vannak folyamatban.

IV.

A *levéltár* ajándék útján (Inkey Jánostól, Melich Jánostól, Schönherr Gyulától, Spúr Jánostól, Szalay Imrétől) 25, vétel útján (488 frt 50 kr. értékben) 426, örök letétemény útján 2811 db irattal és nyomtatvánnyal, összesen 3262 darabbal gyarapodott.

A levéltár törzsanyagát képező darabok a levéltár egyes csoportjai között a következőképp oszlanak meg: középkori iratok 22 db, újabbkori okiratok 77 db, levelek 258 db, czéhíratok 1 db, czimerlevelek 2 db, az 1848/49-iki szabadságharcra és szereplőire vonatkozó iratok és nyomtatványok 91 db.

Családi letéteményeink sora a Széchy-szigeti Thaly család és a Zombat család levéltáraival gyarapodott. Az előbbi, mely Thaly Kálmán országgyűlési képviselő, Thaly Géza kir. táblai bíró és Thaly Béla földbirtokos örök letéteményeként f. évi július hó 16. napján Komáromban vétetett át a Magyar Nemz. Múzeum részére, 15 db árpádkori, 146 db XIV. századi, 130 db XV. századi, 30 db mohácsi vész előtti XVI. századi, összesen, 351 db eredeti középkori oklevéllel, 14 db másolattal és 1595 db újabbkori irattal, tehát összesen 1960 darabbal számra és tartalomra egyaránt jelentékenyebb levéltáraink közé sorozható. A Zombat családnak Zombat Pál által letéteményezett levéltára 1 db középkori oklevél másolatát, 25 db XVI-ik, 115 db XVII., 555 db XVIII. és 6 db XIX. századi iratot, 12 db genealogiai táblát és 9 db levéltári lajstromot, összesen 723 darabot foglal magában. Egy régebbi letétemény, a Dobos család levéltárának kiegészítésére szolgál Dobos Kálmán m. kir. honvéd alezredesnek 129 darab XVIII — XIX. századi iratból álló küldeménye.

Középkori irataink csoportjának gyarapodásából említésre méltó Jakab és Kozma soproni curialis comesek XIII. századi évnélküli kiadványa, mely a levéltárnak legkisebb méretű oklevele.

A czimeres levelek újabb gyarapodása a következő volt: 1. 1678 október 18. Gyula-Fejérvár. Szakmány István czimeres levele Apafi Mihálytól. 2. 1686 május 12. Bécsujhely. Tóth Balázs czimeres levele I. Lipóttól.

A lefolyt évnegyedben 9 kutató 749 iratot és 7 nyomtatványt használt. Külső használatra kikölcsönözött 4 térítvényre 214 irat.

A levéltár összes újabb szerzeményeinek és a régebbi, 15 év előtti hátralék mintegy 200 darabra menő részletének feldolgozásán és beosztásán kívül földolgoztattott, felállított és évszám szerinti lajstrommal ellátott a Zombat család levéltára s az újabb szaporulat beosztásával újból felállított a Dobos család levéltára. Feldolgoztattak továbbá az 1848/49-es iratok csoportjának összes régebbi, hátralékban maradt szerzeményei, úgy hogy e csoport fellállítása már legközelebb meg fog történni.

Végül folyamatban van a báró Balassa és a Thaly családok levéltárainak rendezése.